

Acte d'inauguració del curs acadèmic 2021-2022 de la Universitat Politècnica de Catalunya

Parlament del rector, Daniel Crespo

Benvolguda consellera, autoritats,

- consellera de Recerca i Universitats,
- president del Consell Social,
- rector de la Universitat de Barcelona,
- rector de la Universitat Internacional de Catalunya,
- vicerectora de la Universitat de Girona,
- vicerector de la Universitat Ramon Llull,
- rector Torres,
- rector Giró,
- rector Ferrer,
- rector Pagès,
- Sr. Ribas, secretari general del Consell Interuniversitari de Catalunya,
- Sra. Marín, tinenta d'Alcaldia de l'Ajuntament de Terrassa,
- Sra. Toronjo, diputada al Parlament de Catalunya,
- Sr. Milà, director de l'Àrea de Presidència de l'AMB,
- Sr. Boixareu, expresident del Consell Social de la UPC.
- membres de la comunitat UPC,

Amigues i amics,

Moltes gràcies en primer lloc a la ponent de la lliçó inaugural, Carme Trilla. Des de la universitat no podem restar al marge d'un dels grans reptes de la nostra societat contemporània: garantir l'accés a un habitatge digne i assequible per a tothom. Aquí li vull expressar l'oferiment de la UPC a contribuir-hi des dels nostres àmbits d'expertesa. L'arquitectura és un dels pilars dels ensenyaments de la UPC, ja des que es va fundar, i tenim les dues escoles de referència a Catalunya, ambdues de prestigi mundial. La setmana passada va ser una setmana important per a l'arquitectura a la UPC, amb la concessió del doctorat *honoris causa* al Sr. Ricardo Bofill. Vull aprofitar aquest moment per agrair la col·laboració de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona i la tasca dels serveis de comunicació i protocol de la UPC per aconseguir que l'acte fos l'èxit que va ser.

Reprenem el curs 2021-2022 encara amb una situació marcada per la COVID-19, però amb un retorn a la màxima presencialitat que han permès les autoritats sanitàries. Als campus es torna a sentir el batec de la comunitat, una sensació que feia temps que no teníem i que ens omple d'emoció.

En aquest punt permeteu-me encoratjar les persones que encara no s'han vacunat que ho facin ben aviat. Les vacunes salven les vides dels que les reben i indirectament les d'altres persones, per la qual cosa vacunar-se és també un servei a la societat. Les vacunes ens permeten vèncer la pandèmia i, per tant, permeten recuperar de manera progressiva la normalitat, unes vacunes que cal que arribin amb la màxima celeritat a tots els països del món, independentment de la seva situació econòmica i sanitària. Més que mai ens cal una solidaritat global que salvi vides.

També voldria dedicar un record a totes les persones que han perdut la vida a causa de la pandèmia, algunes de les quals formaven part de la nostra comunitat universitària, i a les seves famílies.

Ens acompanya avui la nostra consellera, la consellera de la nova Conselleria de Recerca i Universitats. Dic *nostra* perquè, de la mateixa manera que la consellera agraeix que els rectors i la rectora de les universitats catalanes tinguem una visió comuna de sistema universitari, i

reconeixem la consellera com el vèrtex d'aquest sistema i sabem que està treballant intensament per potenciar el sistema d'universitats públiques dins del Govern i davant de la societat.

Tot i que l'entorn és incert, en un moment que s'està elaborant una llei del sistema universitari i estem pendents de la distribució dels fons de recuperació europeus, vull ser optimista. Estic convençut que els esforços de la consellera donaran fruit i l'any 2022 serà el primer any de la recuperació de recursos per a les universitats públiques catalanes, que ha de permetre que puguem recuperar les capacitats i el personal perduts durant els darrers deu anys. Tanmateix, és un bon moment per preguntar-nos, des d'un punt de vista filosòfic, com hem d'afrontar aquest procés.

La filosofia occidental incorpora la concepció platònica que existeixen unes entitats immaterials, absolutes, immutables, perfectes, universals i independents del món físic. En la pràctica, això comporta que la nostra descripció del món es focalitza en la identitat, la pròpia o la dels altres. La filosofia oriental, però, beu d'altres fonts. El *Yijing*, el *Llibre de les mutacions*, escrit probablement cap al 2400 a. C., es basa en un principi radicalment diferent: l'única cosa que és immutable és la mutació.

Aquesta aparent contradicció entre les filosofies occidental i oriental no és res més que les dues cares d'una mateixa realitat. Jo sóc la mateixa persona que la setmana passada i també sóc diferent, perquè avui sé tot el que he après durant aquesta setmana. I això fa que em preguntí sobre en quin principi hem de sustentar la nostra acció com a universitat, o com a país: sobre la nostra identitat o sobre com hem de canviar?

La nostra identitat és essencial per comprendre'ns a nosaltres mateixos, l'hem de cuidar i alhora gaudir. Som el que som i, en general, es podria dir que n'estem força satisfets, del que som. Però si ho mirem amb una perspectiva més àmplia, el que som avui és conseqüència del que hem fet fins ara, de la nostra història, de la nostra estructura social i sistema de valors, i de les recurrents i complexes interaccions que s'han dut a terme en cada una de les nostres decisions individuals i col·lectives. La nostra identitat és el resultat del nostre passat llunyà i recent.

El canvi, per contra, ens projecta cap al futur. El canvi no és per si mateix positiu. De fet, les lleis de la física estableixen que els sistemes aïllats degeneren espontàniament. D'això n'extraïem una primera i important conclusió: no podem millorar si som un sistema aïllat, obrir-nos a l'entorn ens millora com a persones i com a institucions.

Però amb això, per si mateix, no n'hi ha prou: el canvi avui construeix la nostra identitat de demà. Per tant, cal estar molt atents a com canviem, pensar en quins paradigmes prenem les decisions i fer que siguin coherents amb la que volem que sigui la nostra identitat en el futur.

Es diu sovint que la universitat és motor de canvi. Més enllà que sigui una frase afortunada, reflecteix la nostra realitat amb més profunditat del que potser podríem pensar. Les tres funcions de la universitat són la docència, la recerca i la transferència de tecnologia. I les tres estan precisament orientades a provocar canvis en el nostre entorn.

Mitjançant la docència produïm canvis en les persones, dotant el nostre estudiantat de nous coneixements i competències perquè posteriorment es pugui desenvolupar professionalment, però no només això. Amb la nostra actitud i els nostres valors contribuïm d'una manera potser imperceptible però poderosa al seu desenvolupament personal. Hem de ser conscients de l'impacte que una universitat com la UPC té en el seu entorn. Però també l'estudiantat provoca canvis importants en la universitat. La seva visió del món, els seus anhels i aspiracions, ajuden a renovar el compromís de la universitat. No es podria entendre el dinamisme de la universitat sense el repte que suposa la interacció diària i constant amb el talent jove. Els nostres alumnes seran els responsables de construir les infraestructures del nostre país, no només les infraestructures físiques sinó també les infraestructures de comunicacions i les infraestructures de servei a les persones, amb les corresponents implicacions ètiques i de respecte a la privacitat. I, alhora, seran responsables de corregir la discriminació de gènere o de qualsevol altre tipus en el seu entorn professional i familiar. Aquesta és la primera i potser més evident mostra de la responsabilitat social de la universitat amb la societat.

Mitjançant la recerca produïm canvis en el coneixement a l'abast de la humanitat. Aquesta és una conseqüència global de la nostra activitat, que només es pot afrontar de manera també global. La recerca és una activitat alhora competitiva i col·laborativa en la qual ens hem d'obrir al contacte i la col·laboració amb universitats i centres de recerca d'arreu, conscients que aquest coneixement que produïm mitjançant la nostra recerca no és bo ni dolent en si mateix. El que serà bo o dolent serà l'ús que en fem, i per tant aquí la nostra responsabilitat social és doble: hem de ser èticament responsables quan duem a terme la recerca i també a l'hora d'aplicar-la, cosa que fem mitjançant la transferència de tecnologia. Aquí, de nou, canviem el món, facilitant la creació de noves empreses, augmentant la competitivitat de les que ja existeixen i contribuint a la generació de llocs de treball i a la disponibilitat de nous productes i serveis, i també a la resolució dels grans problemes que afronta la nostra societat: el canvi climàtic, la transició energètica, l'alimentació sostenible per a tothom; en definitiva, els objectius de desenvolupament sostenible definits per les Nacions Unides.

No vull passar per alt aquí una quarta funció de la universitat que potser no és tan evident però que en el moment actual és de rabiosa actualitat, que és la divulgació científica. La pandèmia que hem patit i que pensem que comencem a superar ha posat de manifest la incredulitat d'una part de la societat respecte dels beneficis de la ciència i la tecnologia. El fet que aquesta incredulitat porti moltes persones a qüestionar fins i tot les dades objectives no ens ha d'aturar. Ans al contrari, ens obliga a fer un esforç de pedagogia, per fer arribar a la societat que la ciència i la tecnologia estan al seu servei i que saben respondre als problemes que ens afecten col·lectivament. Tal com la ciència ha generat una resposta a la COVID-19, lluitem per donar respostes als reptes globals de la societat i fem-ho saber a la societat, de manera didàctica i propera.

Així doncs, la universitat és motor de canvi i alhora canvia ella mateixa. Hem de ser conscients que si volem fer bé la nostra feina, ara i en el futur, hem d'estar molt atents a la manera com canviem nosaltres mateixos. Canviem, com he dit anteriorment, perquè progressem com a persones i perquè incorporem noves persones a la nostra organització. Hem de

visualitzar el valor i el poder de les persones que avui no són encara UPC, que potser no saben que ho seran i que tanmateix són la nostra principal força per encarar el futur.

D'aquest talent que hi ha ara a les nostres aules, o que inicia la carrera acadèmica en un laboratori de la UPC o de qualsevol altra universitat o centre de recerca, o que adquireix capacitats de gestió i administració valuoses per a la UPC, n'hem de visualitzar el valor i el poder, i alhora el nostre. Nosaltres escollirem el talent de la UPC del 2050. Mitjançant aquesta elecció definirem la identitat de la UPC del futur. Sense menystenir la importància de la docència, la recerca, la transferència de tecnologia i la divulgació que fem, hem de ser conscients que la tasca més crítica, més delicada, que probablement afrontarem com a universitat els propers anys serà la renovació de la plantilla. Hem de ser exigents i alhora generosos. Hem d'intentar escollir el millor talent per a la institució, posant els interessos de la UPC per davant dels interessos personals o de grup. Hem de saber escollir les persones més adients per afrontar els problemes de demà, no els d'avui.

Ara podríeu pensar que l'objectiu d'aquesta reflexió és demanar: demanar més recursos, més suport, a la consellera o a la societat. Però no és aquest, l'objectiu. Estic segur que la societat comparteix els nostres objectius i hi dona suport, perquè el fi últim de la nostra tasca és servir la societat. L'objectiu de la meva reflexió és assolir, si és possible, un nivell superior d'autoexigència. Hem de perfeccionar el funcionament de la UPC, perfeccionar-lo en el sentit de fer compatible el nostre funcionament diari amb aquest procés de renovació.

Hem de mantenir i augmentar la qualitat de la nostra docència i del servei al nostre estudiantat. Hem d'incorporar noves metodologies docents, algunes que hem experimentat durant la pandèmia i d'altres que es desenvoluparan, sense perdre el valor de la docència presencial i el contacte directe entre els estudiants i les estudiants, i entre aquests i el professorat. Aquí, la incorporació de talent és un valor de la màxima importància. L'ensenyament es vehicula a través de la comunicació i la nostra societat ha viscut en pocs anys un canvi comunicatiu extrem. Molts dels canals i mecanismes de comunicació disponibles avui dia no existien

quan jo vaig estudiar. Aquesta nova generació que s'ha d'incorporar al nostre dia a dia té un coneixement i una quotidianitat amb les noves formes de comunicació que seran el que conduirà a la revolució docent que ara mateix ja s'albira.

Hem de perfeccionar també la nostra activitat de recerca i de transferència de tecnologia. És necessari excel·lir en els camps en què ja som referents i millorar en els àmbits en què encara no ho som, però, i això és potser el més difícil, hem d'identificar els camps de recerca emergents i ens hi hem de posicionar. Hem d'estar també atents a les demandes de la societat, que canviarà alhora que ho fa la universitat. I en aquesta tasca la captació de talent és crítica. És per això que apel·lo aquí de nou a la generositat de tothom. Cal visió i generositat per escollir aquelles persones que poden portar la UPC més enllà, fent-la una universitat més capaç de respondre als reptes de la nostra societat i del món.

I hem de millorar la nostra organització i els nostres processos, esdevenir més àgils en la nostra gestió i més propers en el nostre servei a la comunitat. I per fer-ho disposem de la professionalitat del nostre personal d'administració i serveis, amb el qual ens comprometem a desenvolupar-ne al màxim les capacitats i acompanyar-los en aquesta progressió. Alhora treballarem per la incorporació de nous perfils professionals que ens permetin atendre encara millor les noves necessitats de la docència, la recerca i la transferència de tecnologia.

Ara podríeu pensar que he sucumbit a la temptació de mirar-nos el melic, una temptació molt habitual, però tampoc és aquest l'objectiu. Al contrari, penso que aquesta reflexió és compartida amb totes les universitats catalanes, europees o de tot el món. Potser en el cas català és més evident, a causa de la manca de renovació generacional dels darrers anys. Per tant, penso que la manera com resolem el repte de renovar-nos sense deixar de fer la bona feina que fem, incorporant el millor talent al sistema universitari, és el que portarà la UPC i el sistema universitari català a ser referents en el panorama universitari mundial.

He dit que no és l'objectiu d'aquesta reflexió demanar res. Però sí que demanaré una cosa. Vull demanar a la societat que faci també una reflexió

sobre quin és el paper de les universitats en el benestar de la societat. La universitat és una eina de canvi i des de l'autoexigència pot millorar indubtablement. Si la societat entén quin és el benefici que se'n deriva, d'aquesta millora, si és exigent amb la universitat i justa en la valoració de la tasca universitària, podem aconseguir el cercle virtuós consistent en el fet que la universitat millori i la societat rebi el que espera de la universitat.

Acabo tornant al principi. Un dels objectius del *Llibre de les mutacions* era ajudar d'alguna manera el lector a predir el futur, i això ha donat peu a interpretacions esotèriques. Tanmateix, jo prefereixo una frase atribuïda a Niels Bohr que diu que *fer prediccions és difícil, especialment sobre el futur*. Del que no hi ha dubte és que el canvi és consubstancial a tot tipus de sistemes biològics o organitzacions. Per tant, us proposo que adoptem tots plegats una actitud positiva envers el canvi, que intentem orientar el canvi en la direcció més convenient per a la comunitat i, en qualsevol cas, que el gaudim. Sense canvis, la vida seria molt avorrida.

I amb això només em queda declarar inaugurat el curs 2021-2022. Moltes mercès.